

Gedeputeerde Staten**De voorzitter van Provinciale Staten
t.a.v. de statengriffier****onderwerp**
stand van zaken luchtmetingen**Kenmerk**
20040548**behandeld door****verzonden**

Middelburg, 12 januari 2021

Geachte voorzitter,

Met deze brief willen wij u informeren over de stand van zaken van metingen van de kwaliteit van de buitenlucht.

Aanleiding

In onze brief van 10 maart 2020 stelden wij u op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek van Tauw naar de nut en noodzaak van een provinciaal meetnetwerk. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van ons Milieuprogramma 2018-2022, waarin is aangegeven dat een onderzoek naar de meerwaarde van metingen in de buitenluchtkwaliteit zal worden uitgevoerd.

Uit het onderzoek bleek dat er voor de Provincie Zeeland geen wettelijke verplichting of aanleiding is om een aanvullend provinciaal luchtmeetnetwerk te realiseren. Meer meten kan wel aanvullende gegevens voor verschillende doelen bieden. Hiervoor biedt het Tauw-rapport een handelingsperspectief (zie hieronder).

Rijkstaak

Het bepalen van de buitenluchtkwaliteit is een taak van het RIVM. Zij voeren deze taak uit door een combinatie van meten en berekenen, waarbij de metingen vooral dienen voor calibratie en validatie van de modelberekeningen. In Zeeland heeft het RIVM twee meetstations: in Zierikzee en Philipine. Bovendien zijn er meetstations in Ossendrecht en Huijbergen. Meetgegevens worden via de website www.luchtmeetnet.nl door het RIVM gepubliceerd.

Daarnaast wordt door de Rijksoverheid onderzoek verricht naar de emissie van schepen, onder andere door toepassing van satellietmetingen.

Handelingsperspectief Provincie

In het rapport van Tauw is een handelingsperspectief beschreven en daarvoor 6 doelen geformuleerd waar aanvullende metingen mogelijk een toegevoegde waarde zouden kunnen hebben. In onze brief van 10 maart gaven wij aan dat we op basis van het door Tauw geschetste handelingsperspectief de mogelijkheden van aanvullende metingen verder zouden verkennen en concrete onderzoeksvoorstellen uit zouden werken voor drie onderzoeksdoelen. Dit waren:

- gebiedsgerichte monitoring van grof stof in verband met de klachtensituatie in de Kanaalzone
- een vervolg op het project met Pontes in het kader van citizens science (participatie), waarbij leerlingen met sensoren fijnstof hebben gemeten.
- signalering van afwijkende luchtsamenstelling gericht op varend ontgassen op de belangrijkste binnenvaart route

Stand van zaken

Op basis van het handelingsperspectief is in 2020 resultaat geboekt voor gebiedsgerichte monitoring en citizens science.

Gebiedsgerichte monitoring

In juni is besloten om aan DCMR opdracht te geven om een meetpunt in Sluiskil te realiseren. Dit meetpunt is sinds half december operationeel. Op dit meetpunt worden er metingen uitgevoerd van fijnstof, grof stof en NO_x. Het meetpunt kan als aanvullend gezien worden op de meetstations van het RIVM in Philipine en Zierikzee.

Het doel van deze aanvullende metingen is om effecten van bedrijfsactiviteiten op de luchtkwaliteit beter in beeld te krijgen. De metingen worden ingezet bij de behandeling van klachten en bronopsporing. Daarnaast kunnen de effecten van maatregelen die worden getroffen in het gebied ten aanzien van NO_x mogelijk worden gemonitord. In het kader van het onderzoek 'verbetering leefomgeving Kanaalzone' wordt bijvoorbeeld ingezet op realisatie van walstroom bij de aanlegpalen van Rijkswaterstaat voor de kade in Sluiskil. Hierdoor moet het gebruik van generatoren op afgemeerde schepen afnemen en daarmee zou ook de emissie van NO_x moeten verminderen. Tenslotte kunnen de gegevens van het meetpunt worden gebruikt voor validatie van sensoren die worden ingezet in het citizens science traject.

Via de hierboven vermelde website zijn de eerste meetresultaten (fijnstof en NO_x) intussen openbaar toegankelijk.

Citizens science

Door technische ontwikkelingen zijn sensoren voor het bepalen van de luchtkwaliteit goedkoper en toegankelijker geworden. Bovendien is het door ontwikkelingen in de IT eenvoudiger geworden om data toegankelijk te maken. Hoewel de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van sensoren lager is dan van de meetapparatuur in professionele meetpunten, ontstaat er door de bijdrage van burgers met sensoren een meer gedetailleerd beeld van de lokale luchtkwaliteit. Dergelijke projecten bieden ook ruimte voor nauwere interacties tussen overheden en burgers en brengt wetenschap en maatschappij dichter bij elkaar. Het RIVM publiceert meetdata van (burger) dergelijke projecten op de website www.samenmeten.rivm.nl/dataportaal

Vorig schooljaar is een project uitgevoerd met Pontes in Zierikzee en Goes, waarbij leerlingen zelf met fijnstof sensoren metingen verrichtten. Dit succesvolle project heeft zelfs landelijk navolging gekregen. Inmiddels is in Zeeland in het schooljaar 2020-2021 gestart met een vervolg. De middelbare scholen Pontes en Nehalennia hebben zich aangemeld en gaan hiermee aan de slag. Het Lodewijk college in Terneuzen is voornemens volgend schooljaar aan te haken.

Een belangrijk doel van citizens science en het gebruik van sensoren daarbij is het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij luchtkwaliteit en bewustwording van de invloed van gedrag daarop (denk daarbij aan verkeer, houtstook).

In dit kader past ook het project met de 'snuffelfiets'. Hierbij worden een aantal fietsen voorzien van een mobiele fijnstof sensor, waarmee de actuele fijnstof concentratie op fietsroutes in beeld wordt gebracht. Provincie Utrecht is hiermee gestart en dit project krijgt landelijk steeds meer navolging. Begin 2021 wordt gestart met een pilot waarbij in Zeeland 20 fietsen van een sensor worden voorzien. De verzamelde meetgegevens worden ook doorgegeven aan het RIVM.

Sensoren langs scheepvaartroute

Vooralsnog wordt afgezien van metingen met als doel het signaleren van varende ontgassen. In 2020 hebben wij onderzocht of met een netwerk van sensoren langs de belangrijkste binnenvaart route zou kunnen worden aangetoond of er schepen ontgassen. Hoewel dat met een netwerk van zogenaamde e-noses technisch gezien mogelijk is, zetten we daar om twee redenen niet op in. Ten eerste wordt er landelijk ingezet op een verbod van varende ontgassen en op administratief toezicht en handhaving. De rol en mogelijke betekenis van een sensornetwerk voor signalering van (illegale) ontgassing is daardoor sterk verminderd. Ten tweede wordt er landelijk geen budget beschikbaar wordt gesteld voor een dergelijk netwerk, noch voor het acteren op signalen (inzet toezichthouders op varende schepen is een verantwoordelijkheid van de inspectie Transport en Leefomgeving). Om die reden is het voor ons niet

verantwoord om een investering in een dergelijk sensor netwerk te doen. Samengevat wegen de kosten en beheerinspanningen daarbij niet op tegen de mogelijke baten.

Nieuwe ontwikkeling: Satellietmetingen

Vanuit de stikstofopgave is het initiatief genomen om aan de hand van satelliet metingen een beeld te krijgen van de stikstof concentratie in de atmosfeer. Met deze techniek zijn ook grotere bronnen van stikstofemissie in beeld te brengen. In 2020 is gestart met het verzamelen van satellietgegevens van stikstofoxiden (NO_x) en in 2021 wordt dit mogelijk uitgebreid met data voor ammoniak (NH₃). De inzet is om de resultaten van deze metingen toegankelijk te maken via de web omgeving van Provincie Zeeland.

Vervolg

Zoals uit bovenstaand duidelijk mag worden, speelt er ten aanzien van luchtkwaliteit in het algemeen en in het bijzonder metingen best veel. Wij zullen u dan hierover dan ook op gepaste momenten verder informeren.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris